

Petrus Pontén,

1741-1824; gift med Rebecca Widegren, 1753-1798, död ”af slag”

Petrus, döpt till Peter, var son till Jan Bengtsson, 1686-1760, och hans hustru Margareta Johansdotter. De innehade Tolgs Brogård, ”som då var Gästgifvaregård”, där Petrus också föddes. Han var det yngsta barnet. Han gick i gymnasiet i Växjö och när han 1760 demitterades därifrån antog han namnet Petrus Pontén. Namnet Pontén syftar på hans ursprung: Pons, latin för bro. Efter studier vid universitetet i Lund blev han år 1765 Philosophie Magister. 1766 blev han prästvigd i Växjö. År 1775 blir han komminister i Vederslöf. 1796 blir han kyrkoherde i Hultsjö pastorat. 1800 prost över sitt pastorat och 1804 kontraktsprost över Västra härad i Jönköpings län. Petrus avlider 1824 i Hultsjö Prostgård ”af gikt”.

Vi har ingen bild på Petrus och vet inget om hans utseende. Hans sonson Daniel Gustaf minns honom som gammal, iklädd den gamla prästdräkten, lång veckad prästrock och byxorna nedstoppade i stövlarna.

Något om Petrus kan ändå framkomma ur äldre handlingar. Sålunda finns han omnämnd i Consistorii academici Lundensis protokoll 3/12 1763.

” §.11. S:D: Berättade Herr Professorn Nelander, at han bevistat den i dag under Herr Professor Ramels Presidio hålle Disputationsact, och därwid befunnit, at Resp: Studiosus Pontén (dvs. Petrus) försvarligen upptaget argumenterna och swarat ad rem (med saklig argumentation), så att Herr Professoren tyckte, at han är tämmeligen för sig i språket kommen och äfwen har nog begrepp om saken.”

Noteringen har kommenterats: Enligt kanslersresolution den 15/8 1763 åvilade det dekanus ”at alltid wara tilstådes wid Disputations Acterna och sedan om deras för lopp aflägga berättelse i nästa Consistorio Academico samt då medd owäldighet och sanning lämna sitt intygande om Respondentens ådaga lagda framsteg.”

Betyget över Petrus Ponténs disputationsprov är det första som infördes i Större akademiska konsistoriets protokoll.

Före 1863, då titeln filosofie doktor första gången användes vid svenska universitet, promoverade de svenska filosofiska fakulteterna till magistergraden. Petrus var således välutbildad.

Efter prästvigningen tjänstgjorde han i Växjö stift bland annat som adjunkt i Fröderyd. År 1773 skriver han till biskopen och konsistoriet. Han hade fått veta att kyrkoherden i Tolg behövde biträde i sitt arbete och Petrus skriver att ”Tolg är den ort, hwartill jag så mycket mera önskade få komma som den är min Födelsebygd, så bönfaller jag i största ödmjukhet (biskopen och konsistoriet) täktes höggunstligt tillåta mig få komma omnämnde Herr Kyrkoherden uti Tolg till hjälp och biträde.”

Hur det gick med det önskemålet vet vi inte. Men 1775 blir han komminister i Vederslöf. Hur det gick till, får man reflektera över. Företrädaren på den posten, komministern Petrus Widegren avled 1774. Det framgår av handlingarna att hans dotter Rebecca var gift med Petrus Pontén. Men när det äktenskapet ingicks vet vi inte. Rebecca var 20 år när fadern avled. Giftermålet skulle kunna vara ett utslag av konservering, det vill säga den möjlighet som på den tiden fanns, att den som gifte sig med änkan eller en dotter och därigenom säkrade de kvarlevandes försörjning fick den bortgångnes tjänst.

Intressant i det sammanhanget är att företrädaren Petrus Widegren i sin tur

hade fått sin tjänst just på det sättet. Han hade nämligen gift sig med sin företrädares dotter. Denna, Benedikta Johanna Åberg, var nämligen dotter till ”den märkvärdige herr Ola Åberg”, komminister i Vederslöv. Petrus Widegren biträdde efter giftermålet med dottern Ola Åberg i dennes ämbete och kom sedan att efterträda honom.

Pastoratet i Vederslöv var prebende. Det innebar att kyrkoherdebefattningen var avlöning åt en lektor vid gymnasiet i Växjö. Lektorn ifråga blev närmast kyrkoherde pro forma medan verksamheten i pastoratet sköttes av komministern.

Efter 21 år i Vederslöv blir Petrus kyrkoherde i Hultsjö pastorat. Han är då 55 år och kommer att vara kvar där till sin död. Kyrkoherdebefattningen i Hultsjö innebar både en befordran och en löneförbättring.

Petrus hade gjort sig känd som en dugande prästman, som genomfört många förbättringar i sina församlingar. Med fast hand upprätthöll han ordning och reda vid gudstjänsterna. Varmt nitälskade han för ökad kristendomskunskap bland församlingsborna. Hans biskop, den framstående kyrkomannen Wallqvist, betecknade honom som en ämbetsbroder av mycken skicklighet, troget nit, jämn ordentlighet och trogen vaksamhet i allt honom ålägg. De överordnades åsikt om honom framgår även av att han år 1800 blev prost och 1804 kontraktsprost i Västra härad.

När Petrus hustru Rebecca Widegren avled 1798, kallade han hem den äldste sonen Johan för att få hjälp. Denne fick avbryta sina naturvetenskapliga studier i Uppsala och övergav en lovande studie bana för att i stället inrikta sig på prästyrket. Han hann som hastigast disputerat i Greifswald men blev sedan prästvigd och pastorsadjunkt i Hultsjö, sin fader till hjälp.

Johan blev 1814 komminister i Hjertlanda (annexförsamling till Hultsjö) men biträdde Petrus när denne på äldre dar förlorade synen och slutligen blev sängliggande. Petrus dog 1824 ”i Hultsjö Prostgård af gikt” och ligger begravnen på Hultsjö (gamla) kyrkogård bredvid sin hustru ”framför kormuren”. Släktföreningen har där rest en minnessten.

Xxxx

den 6 juni 2022/C M Pontén